

สถาบันกฎหมายสิ่งแวดล้อม IUCN โครงการอบรมผู้สอน คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการสอน

เกริ่นนำ

การสอนกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นโอกาสในการผสมผสานวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และความเพลิดเพลินของผู้เรียน เอกสารนี้อธิบายโดยสังเขปถึงวิธีการสอนหลักแต่ละประเภท ซึ่งจะมีการนำมาใช้ในการอบรมครั้งนี้ด้วย ทั้งยังถือเป็นเจตจำนงหลักที่จะกล่าวถึงรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการสอนโดยทั่วไป ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก รวมทั้งจำนวนผู้เรียนในแต่ละครั้ง เอกสารนี้จึงเป็นเพียงคู่มืออ้างอิงในการออกแบบหลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อม ประเด็นสำคัญคือการพิจารณาว่า รูปแบบและวิธีการสอนถือเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานในการออกแบบหลักสูตร ไม่ได้เป็นแค่ทางเลือกเสริมอย่างหนึ่ง

บทที่หนึ่ง: รูปแบบการสอน

การสอนระดับอุดมศึกษารวมทั้งด้านนิติศาสตร์ มักประกอบด้วยรูปแบบหลักสองประการคือ การบรรยายและการพูดคุยกลุ่มย่อย ในลักษณะการสอนเสริมที่ได้รับการควบคุมอย่างเข้มงวดจากอาจารย์ผู้สอน อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดการพัฒนารูปแบบการสอนอื่น ๆ ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นในกิจกรรมของชั้นเรียน โดยเฉพาะในรูปแบบการสัมมนา และการพูดคุยกลุ่มย่อย ล่าสุด การพัฒนาด้านเทคโนโลยียังช่วยให้สามารถนำวิธีการใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์มาใช้ในการสอน รวมทั้งการสอนแบบ “ห้องเรียนกลับด้าน” (flipped classroom)

ทางเลือกของรูปแบบในการสอนที่เราเลือกใช้ในการออกแบบหลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อม อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งบางกรณีก็อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้สอน ที่สำคัญที่สุด จำนวนของผู้เรียนที่สมัครเข้าเรียนเป็นปัจจัยบังคับที่ต้องใช้วิธีการบรรยาย แทนที่จะสามารถแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อสัมมนา

หรือการจัดให้มีการสอนพิเศษหรือการพูดคุยกลุ่มย่อยพร้อมไปกับการบรรยาย

จำนวนผู้สมัครเข้าเรียนหลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อมก็อาจได้รับอิทธิพลมาจากว่าวิชานั้นเป็นวิชาเลือกหรือวิชาบังคับ การเลือกใช้รูปแบบการสอนยังอาจขึ้นอยู่กับว่ามีปัจจัยสนับสนุนการสอนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ผู้นำกระบวนการในหลักสูตรสามารถจัดการพูดคุยเป็นกลุ่มย่อยพร้อมกับการบรรยายได้

ในกรณีทั่ว ๆ ไป กฎหมายสิ่งแวดล้อมมักเป็นวิชาเลือกที่สอนโดยคน ๆ เดียวในชั้นเรียนที่มีขนาดเล็กกว่าวิชาพื้นฐานอื่น ๆ ในหลักสูตรของคณะนิติศาสตร์ ด้วยเหตุดังกล่าว และเมื่อคำนึงถึงว่าเป็นวิชาเฉพาะ จึงเป็นเหตุให้มีการพัฒนาทางเลือกทั้งรูปแบบการสอนและวิธีวิทยามากขึ้น แต่แม้ในกรณีที่หลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อมมีผู้เข้าเรียนจำนวนมาก

แต่เราก็ยังสามารถเลือกใช้วิธีการสอนที่มุ่งส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ด้านล่างเป็นคำอธิบายโดยสังเขปเกี่ยวกับทางเลือกของรูปแบบการสอน จากนั้นเป็นการอธิบายถึงวิธีวิทยาแบบต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้กับรูปแบบการสอนบางอย่างหรือทั้งหมด

รูปแบบ ก: การบรรยาย (อภิปรายถึงในรายการ 14)

แนวคิดของครูซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนผ่านการบรรยาย เป็นแนวทางที่ยังรากลึกในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นวิธีการที่ใช้มานานหลายร้อยศตวรรษและใช้กันในหลายวัฒนธรรม ทั้งยังคงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดการศึกษาให้กับผู้เรียนจำนวนมากในกรอบเวลาที่ค่อนข้างจำกัด แต่ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ เราจึงมักเห็นการบรรยายให้กับนักศึกษาผ่านวิดีโอหรือผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งเป็นเหตุให้ไม่มีความจำเป็นที่นักศึกษาจะต้องมาเข้าชั้นเรียน ยิ่งมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรการเรียนการสอน “ทางไกล” ให้กับนักศึกษาภายนอกซึ่งไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนมากเท่าไร การบันทึกวิดีโอการบรรยายก็ยิ่งเกิดขึ้นมากขึ้นเท่านั้น

สำหรับนักศึกษา การบรรยายเป็นรูปแบบการเรียนในเชิงรับ จำเป็นต้องมีการให้คำแนะนำเพิ่มเติมในแง่ของการอ่านและการทบทวนความรู้ กรณีที่มีทรัพยากรมากเพียงพอ อาจมีการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยเป็นกิจกรรมเสริม รวมทั้งในรูปแบบของการสอนพิเศษหรือการสัมมนา อย่างไรก็ตาม เราอาจนำวิธีวิทยาอย่างอื่นมาใช้เชื่อมโยงกับการบรรยาย ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความหลากหลายให้กับรูปแบบการสอนขั้นพื้นฐาน และทำให้นักศึกษามีประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น วิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวถึงด้านล่างจัดอยู่ในหัวข้อวิธีการสอนแบบ “ครูเป็นศูนย์กลาง”

คุณภาพของการบรรยายโดยพื้นฐานแล้ว ถูกกำหนดจากองค์ความรู้ของผู้บรรยายและทักษะในการถ่ายทอดความรู้ นั้น ทั้งยังจำเป็นต้องมีการจัดเตรียมอย่างละเอียด และมีความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนและมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ฟังขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นทักษะที่เกิดขึ้นได้จากการสะสมประสบการณ์ การใช้สื่อในการบรรยายรวมทั้งการฉายภาพสไลด์ซึ่งเป็นการสรุปเนื้อหาการบรรยาย อาจเป็นประโยชน์ช่วยให้ผู้เรียนติดตามภาพรวมของคำบรรยายได้ และสามารถติดตามแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่อ้างถึงโดยผู้บรรยายได้ แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะสามารถทดแทนความสามารถในการบรรยายที่ดีที่มีทั้งความชัดเจนและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสุดได้

รูปแบบ ข: การสอนพิเศษ (รายการ 5)

ในชั้นเรียนพิเศษมักเกิดขึ้นพร้อมกับหรือภายหลังการบรรยายหรือการสอนในกลุ่มใหญ่ การเรียนพิเศษมักไม่ควรกินเวลาเกินหนึ่งชั่วโมง โดยเป็นโอกาสให้ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามและอภิปรายเพิ่มเติมนอกเหนือจากเวลาที่มีในห้องบรรยาย โดยมักเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า กล่าวคือผู้สอนพิเศษจะตั้งคำถามกับกลุ่มที่มาเรียนพิเศษ หรือตั้งคำถามกับผู้เรียนบางคนในกลุ่ม องค์ประกอบของการเรียนพิเศษมีดังนี้

1. กลุ่มผู้เรียนหลักจะถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มเรียนพิเศษกลุ่มต่าง ๆ ถ้าเป็นไปได้ควรเป็นกลุ่มผู้เรียน 6-10 คน แต่อาจมีจำนวนได้มากถึง 15 คนก็ได้
2. ประเด็นในชั้นเรียนพิเศษควรสอดคล้องและเป็นการขยายความเพิ่มเติมจากประเด็นที่มีการกล่าวถึงในการบรรยายในชั้นเรียนก่อนหน้านั้น
3. ผู้บรรยายควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าต้องการให้อ่านหนังสือหรือบทความชิ้นใดมาก่อนบ้าง ทั้งนี้โดยการส่งบทความนั้นให้ล่วงหน้าหรือการส่งทางอีเมลล์
4. ผู้บรรยายจะเป็นผู้กำหนดประเด็นของคำถามล่วงหน้าก่อนจะเริ่มชั้นบรรยายพิเศษ
5. อาจมีการให้คะแนนการเข้าเรียนในชั้นบรรยายพิเศษ และเป็นคะแนนที่ใช้เพื่อประเมินผลการเรียนโดยรวมของหลักสูตร หากมีการให้คะแนนการเข้าเรียน ก็ควรอยู่ที่ระดับไม่ต่ำกว่า 10% และไม่เกิน 30% หากมีการให้คะแนนการเข้าเรียน ผู้บรรยายต้องดูแลให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสมากเพียงพอที่จะเข้าร่วมในการพูดคุย กล่าวคือการประกาศเชิญชวนให้ผู้เรียนที่ไม่ค่อยแสดงความเห็นเข้าเรียน และแสดงท่าทีให้เห็นว่าผู้เรียนที่กระตือรือร้นกว่าคนอื่นบางคนอาจมีส่วนร่วมมากเพียงพอในการเรียนแล้ว

ผู้บรรยายยังอาจแสดงท่าทีให้กลุ่มที่เข้าเรียนพิเศษทราบว่า
ผู้เรียนแต่ละคนมีความรับผิดชอบต้องยอมให้ผู้เรียนคนอื่นได้มีส่วนร่วมด้วย
และต้องพยายามระมัดระวังที่จะไม่เป็นผู้ครอบงำการอภิปรายในกลุ่ม

รูปแบบ ก: การสัมมนา (รายการ 14)

ปรกติเรามักคิดว่าการสัมมนาเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งนอกจากการบรรยายหรือการสอนพิเศษ
หรืออาจถือเป็นส่วนผสมของวิธีการทั้งสองแบบก็ได้ ในขณะนิเทศศาสตร์หลายแห่ง
นักศึกษาจะมีโอกาสเลือกเข้าเรียนในหนึ่งวิชาหรือกว่านั้นในรูปแบบที่เป็นการสัมมนาล้วน ๆ
วิชาสัมมนามักมีนักศึกษาเข้าเรียนจำนวนน้อยประมาณ 15-30 คน
และแต่ละมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาต่างมีรูปแบบการสัมมนาที่แตกต่างกันไปค่อนข้างมาก
แนวปฏิบัติต่อไปนี้อาจสามารถนำมาใช้กับการสัมมนาทั้งสำหรับหลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับปริญญาตรีและระ
ดับบัณฑิตศึกษาได้

1. การสัมมนามักอยู่ใต้การควบคุมของผู้เชี่ยวชาญพิเศษในด้านต่าง ๆ ของกฎหมายสิ่งแวดล้อม
2. สำหรับหลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มักมีระยะเวลา 12-14 สัปดาห์ ที่มักสอนกันในรูปแบบการสัมมนา
ควรมีการเตรียมประเด็นและรายชื่อหนังสือหรือบทความที่ต้องอ่านประกอบล่วงหน้าอย่างน้อยหนึ่งเดือน
ก่อนจะเริ่มหลักสูตร
3. อาจกำหนดให้มีคะแนนการเข้าชั้นเรียนและใช้เพื่อการประเมินหลักสูตรการสัมมนาโดยรวม
โดยการกำหนดคะแนนไม่ควรต่ำกว่า 10% และไม่ควรเกิน 30%
4. กรณีที่มีการใช้คะแนนการเข้าชั้นเรียนเพื่อประเมิน
ควรเป็นการประเมินนักศึกษาจากบทบาทโดยรวมในการอภิปราย
หรือการนำเสนอทางวาจาตามที่ได้รับการมอบหมาย หรือตามที่สมัครใจทำ
5. ในการสัมมนาซึ่งนักศึกษาทำการนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ในหลักสูตร
ผู้บรรยายควรมีการพูดคุยกับนักศึกษาเกี่ยวกับขอบเขตของประเด็นที่นำเสนอเสียก่อน
และขอให้นักศึกษาเตรียมโครงร่างของการนำเสนอเพื่อใช้แจกจ่ายในชั้นของการสัมมนา
โดยสามารถเผยแพร่โครงร่างการนำเสนอนี้ล่วงหน้าผ่านอีเมลล์หากเป็นไปได้

รูปแบบ ง: การพูดคุยกลุ่มย่อย (มีการสาธิตในหลายรายการ – โปรดดู วิธีวิทยา 11 ก ด้านล่าง)

เราอาจใช้การพูดคุยกลุ่มย่อยในชั้นบรรยายขนาดใหญ่และในชั้นบรรยายหรือสัมมนาขนาดเล็กก็ได้
เป้าหมายของการพูดคุยกลุ่มย่อยคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทบทวนองค์ความรู้
และเกิดความมั่นใจมากขึ้นในการเสนอความเห็นหรือข้อถกเถียง โดยเป็นการแสดงความเห็นในบรรยากาศที่จริงจังน้อยลง
นักศึกษาจำนวนมากมักไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียนขนาดใหญ่
การพูดคุยกลุ่มย่อยจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะกระตุ้นให้พวกเขามีส่วนร่วมแสดงความเห็นในกระบวนการเรียนรู้
หลักปรัชญาพื้นฐานคือการเน้นการพูดคุยที่เข้มข้นเกี่ยวกับคำถามบางประเด็นที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้
หากนักศึกษาทราบมาก่อนว่าจะต้องเข้าร่วมในกิจกรรมพูดคุยกลุ่มย่อยอย่างสม่ำเสมอ
พวกเขาก็มักจะเตรียมตัวด้วยการอ่านหนังสือมาก่อนอย่างเข้มข้น และยอมเป็นการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
การพูดคุยกลุ่มย่อยมีแนวทางต่าง ๆ ที่อาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละห้าหรือหกคน
2. มอบหมายให้แต่ละกลุ่มมีคำถามเพื่อการอภิปราย
โดยคำถามนั้นควรเกี่ยวข้องกับเนื้อหาการบรรยายที่นำเสนอไปแล้ว หรือเกี่ยวกับบทความ กฎหมาย
หรือบทความอื่นใดที่กำหนดให้เป็นรายชื่อบทความที่ต้องอ่านประกอบในชั้นเรียน

3. ระบุให้ในกลุ่มเลือกผู้ที่จะเป็นผู้รายงาน ซึ่งจะต้องจดบันทึกการพูดคุยและข้อสรุปใด ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม
4. กำหนดให้ในแต่ละกลุ่มต้องดูแลให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีโอกาสในการพูด
5. ขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของคำถาม ให้กำหนดให้แต่ละกลุ่มมีเวลาพูดคุยประมาณ 5-15 นาที
6. หลังพูดคุยจบ ให้นำผู้เรียนทุกคนมารวมกัน และให้ผู้รายงานจากแต่ละกลุ่มมารายงานสั้น ๆ ต่อกลุ่มใหญ่
7. เมื่อผู้รายงานนำเสนอข้อมูลแล้ว ผู้สอนควรเชิญให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มให้ความเห็นเพิ่มเติมได้
8. หากเป็นไปได้ในจุดนั้น ผู้สอนควรกระตุ้นให้มีการอภิปรายถกเถียงเกี่ยวกับความเห็นที่ไม่ตรงกันในบางประเด็น

รูปแบบ จ: ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classrooms) (อภิปรายถึงในรายการ 14)

“ห้องเรียนกลับด้าน” เป็นที่นิยมมากขึ้นในหลายประเทศ รูปแบบ “ห้องเรียนกลับด้าน”

มักมีความเหมาะสมกับการสอนกฎหมายสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากเนื้อหาการเรียนการสอนสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มากกว่าการบรรยาย

โดยจะมีการกำหนดให้นักศึกษาเตรียมตัวในการอภิปรายระดับลึกในบางประเด็นของแต่ละสัปดาห์

และสามารถนำเสนอความรู้ได้ในหลายรูปแบบ

โดยรูปแบบพื้นฐานมากที่สุดสองอย่างคือการกำหนดให้นักศึกษาอ่านบทความจำนวนหนึ่ง

หรือรับฟังคำบรรยายผ่านอินเทอร์เน็ตที่บ้านเพื่อเตรียมตัว “ห้องเรียนกลับด้าน”

เป็นวิธีการที่ได้ผลมากที่สุดเมื่อนำมาใช้กับชั้นเรียนที่มีการจัดโครงสร้างเป็นพิเศษ กล่าวคือผู้เรียนจะนั่งตามโต๊ะเป็นกลุ่ม

และจะทำงานต่าง ๆ ร่วมกันตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน

และสามารถนำเสนองานผ่านจอคอมพิวเตอร์ของตนเองหรือฉายบนกำแพง

และผู้บรรยายสามารถจำลองงานของตนเองเข้าไปอยู่ในจอคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาได้

ดังนั้นแต่ละโต๊ะจะต้องมีคอมพิวเตอร์อย่างน้อยหนึ่งชุด

และนักศึกษาทุกคนสามารถเชื่อมคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊กของตนเข้ากับระบบนั้น

ชัดเจนว่ารูปแบบการสอนเช่นนี้สามารถทำได้เมื่อมีอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยการสอน

กล่าวคือกรณีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นเพื่อช่วยให้มีการสอนเช่นนั้นได้

ทำให้อาจไม่ได้เป็นทางเลือกในการสอนสำหรับคณะนิติศาสตร์ในหลายพื้นที่ของโลกซึ่งไม่มีทรัพยากรมากเพียงพอ

บทที่สอง: วิธีการสอน

การสอนกฎหมายสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดขึ้นในรูปแบบการบรรยาย การสอนพิเศษ หรือการสัมมนา

ซึ่งการสอนแต่ละรูปแบบมักจะนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่บรรยายด้านล่างไปใช้

ต่อไปนี้เป็นบทสรุปเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่แบ่งออกได้เป็นสี่กลุ่มตามประเภทของวิธีการเรียนรู้ที่นำมาใช้

โครงการอบรมผู้สอนจะสาธิตวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ในแต่ละรายการการสอน

และยังจะแสดงให้เห็นว่าเราสามารถนำวิธีการสอนแต่ละวิธีมาใช้สำหรับรูปแบบการสอนที่แตกต่างกันอย่างไร

การเรียนอย่างไตร่ตรอง

ครเป็นศูนย์กลาง

การมีส่วนร่วมของพรายน

ทักษะการทาวจย

การเรียนอย่างไ้ตรง

วิธีวิทยา 1 – การใช้ประโยชน์จากบันทึกเพื่อการไ้ตรง (รายการ 1)

บันทึกเพื่อการไ้ตรงก็เหมือนกับการจดบันทึกไดอารี โดยผู้เรียนอาจจดบันทึกหลังการบรรยายทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อบันทึกผลการเรียนรู้ที่สำคัญที่ตระหนักได้ โดยอาจประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ ที่ตัวผู้เรียนมี และอาจมีการนำมาอภิปรายในชั้นเรียนครั้งต่อไปได้

ขึ้นอยู่กับว่าเป็นห้องเรียนวิชาอะไร และแนวทางการสอนของผู้บรรยาย

หัวข้อในบันทึกเพื่อการไ้ตรงอาจประกอบด้วย

1. ประเด็นสำคัญที่พูดคุยในชั้นเรียนในวันนี้ ได้แก่
2. ข้าพเจ้าได้แสดงความเห็นต่อไปในชั้นเรียน
3. ข้าพเจ้าได้ถามคำถามต่อไปในชั้นเรียน
4. ข้าพเจ้าได้ตอบคำถามต่อไปของผู้บรรยาย
5. ข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำความเข้าใจประเด็นดังต่อไปนี้
6. ข้าพเจ้าต้องศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้ก่อนจะถึงการเรียนครั้งต่อไป
7. ข้าพเจ้าจะพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนในประเด็นต่อไปนี้ก่อนจะถึงการเรียนครั้งต่อไป
8. ข้าพเจ้าจะสอบถามผู้บรรยายเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในประเด็นต่อไปนี้ก่อนจะถึงการเรียนครั้งต่อไป

ในหลักสูตรการอบรมครั้งนี้ มีการเสนอให้นำบันทึกเพื่อการไ้ตรงมาใช้ และให้มีการใส่ข้อมูลในแต่ละหัวข้อของ 20 หัวข้อของโครงการอบรมผู้สอน เพื่อสนับสนุนกระบวนการนี้ ผู้เข้าร่วมแต่ละท่านจะได้รับแจกสมุดบันทึกเพื่อการไ้ตรง โดยจะต้องกรอกข้อมูลหนึ่งหน้ากระดาษต่อวัน เราขอให้ท่านบันทึกความรู้สึกโดยสังเขปที่เกิดขึ้นจากการเข้าอบรมในแต่ละรายการ และบันทึกข้อสังเกตที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเนื้อหาในการสอนของท่านเอง เราหวังอย่างยิ่งว่า ผู้เข้าร่วมจะบันทึกถึงประสบการณ์หรือความประทับใจที่เกิดขึ้นกับวิธีการสอนแต่ละวิธีหลังการอบรมแต่ละรายการ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่มีการสาธิตในระหว่างการอบรม

จากนั้นผู้เข้าร่วมสามารถใช้ประโยชน์จากบันทึกฉบับนี้ ในการสนับสนุนการประเมินผลการอภิปรายในวันที่ 4 และ 5 ของการอบรม

ทั้งยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินผลหลักสูตรการอบรม โดยการกรอกข้อมูลในแบบฟอร์ม และในการอภิปรายกลุ่มใหญ่ในช่วงจบการอบรมได้

วิธีวิทยา 2: การศึกษาดูงาน (รายการ 15 และ 16)

การศึกษาดูงานเป็นหนึ่งในวิธีการสอนกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีจุดแข็งมากสุดอย่างหนึ่งและเป็นที่ยอมรับทั่วไป โดยอาจใช้เวลาตั้งแต่หนึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งสัปดาห์ ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง หลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อมอาจประกอบด้วยการศึกษาดูงานทั้งหมดหรือเป็นการศึกษาดูงานที่ใช้เวลานาน

ทั้งนี้ มีเหตุผลเพื่อขยายประสบการณ์และความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับแง่มุมด้านกฎหมายเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีการพูดถึงในหลักสูตร

การจัดการศึกษาดูงานจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนอย่างมาก โดยเฉพาะการดูแลอย่างเต็มที่เรื่องการเดินทาง ที่พักอาศัย และความปลอดภัย การจัดเตรียมที่เหมาะสมทั้งด้านการเดินทาง การดำรงชีพ และการพักอาศัย (สำหรับการดูงานเป็นระยะเวลานาน) เป็นสิ่งที่ต้องทำเป็นอย่างดีล่วงหน้า

ในแง่ความปลอดภัย เราจำเป็นต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลสำหรับการศึกษาดูงาน หากเป็นการศึกษาดูงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ผู้จัดการฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโรงงานต้องได้รับการติดต่อล่วงหน้าและต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ

ให้พร้อมเมื่อเข้าไปศึกษาดูงานในโรงงาน

โดยต้องเน้นทุกครั้งให้เกิดความปลอดภัยกับนักศึกษาเมื่อต้องเข้าไปดูงานในโรงงาน

เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดการบาดเจ็บและความรับผิดชอบให้เหลือน้อยที่สุด

โดยหากเป็นไปได้แล้วควรมีการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับโรงงานแห่งนั้นให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า

รวมทั้งคำแนะนำให้สำรองแท็บเล็ต หมวก แว่นกันแดด ฯลฯ ติดตัวไปด้วย

หากจำเป็นต้องมีการติดต่อทางโรงงานเพื่อจัดเตรียมแว่นกันแดด หมวกนิรภัย หรืออุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอื่น ๆ ด้วย

ผู้นำในการศึกษาดูงาน นอกจากผู้บรรยายแล้ว

อาจเป็นไกด์ในท้องถิ่นที่มีความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวกับสถานที่หรือพื้นที่ที่จะไปศึกษาดูงาน

และมีความรู้เกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำหน้าที่เป็นไกด์อาจเป็นเจ้าของพื้นที่จากหน่วยงานสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลหรือองค์กรพัฒนาเอกชน

ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นพิเศษกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมนั้น กรณีที่ไปศึกษาดูงานในพื้นที่ธรรมชาติ

อาจเป็นประโยชน์ที่จะเชิญให้นักวิทยาศาสตร์ด้านธรรมชาติทำหน้าที่เป็นไกด์ในการศึกษาดูงานร่วมกับอาจารย์ผู้บรรยาย

ในการเลือกพื้นที่เพื่อศึกษาดูงาน

เราจำเป็นต้องตระหนักถึงประเด็นที่อ่อนไหวเนื่องจากเรื่องการเมืองหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น

เพราะอาจส่งผลให้เราไม่ได้รับความร่วมมือจากบางฝ่าย

เมื่อจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือในการเข้าไปถึงพื้นที่นั้นหรือเมื่อต้องการความเห็นบางอย่าง

จึงเป็นเรื่องที่สะดวกกว่าที่จะจัดให้มีการศึกษาดูงานในพื้นที่หรือโครงการที่มีความพยายามแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ร้ายแรง

อยู่แล้ว แทนที่จะไปศึกษาในพื้นที่ที่มีการเผชิญหน้าและมีความอ่อนไหวในหลายรูปแบบ

ทั้งยังควรหลีกเลี่ยงที่จะจัดการศึกษาดูงานในลักษณะที่เป็น “การท่องเที่ยว”

เหมือนการไปเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติและ/หรือแหล่งวัฒนธรรม

โดยไม่มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเลย

อาจจำเป็นต้องพิจารณาข้อสังเกตเพิ่มเติมดังต่อไปนี้ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการจากการศึกษาดูงาน

1. หากต้องจัดให้มีการศึกษาดูงาน ควรให้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของหลักสูตร และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยนักศึกษาควรได้รับการพูดคุยให้เข้าใจชัดเจนล่วงหน้าว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้เกี่ยวข้องกับภาพรวมของหลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างไร
2. ต้องมีการออกแบบการศึกษาดูงานอย่างละเอียด มีการให้เอกสารมากเพียงพอแก่นักศึกษาล่วงหน้า เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจในประเด็นขั้นพื้นฐานของการศึกษาดูงาน โดยเอกสารเหล่านั้นอาจประกอบไปด้วย

ก. แผนที่ของพื้นที่หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่จะไปศึกษาดูงาน

ข. ข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์รวมทั้งข้อมูลที่คัดมาจากรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือรายงานของรัฐบาลเกี่ยวกับพื้นที่หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่จะไปศึกษาดูงาน

ค. รายชื่อของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่จะไปศึกษาดูงาน

หลังการศึกษาดูงานเสร็จสิ้นแล้ว จำเป็นต้องมีการอภิปรายประสบการณ์จากการดูงานในชั้นเรียน

โดยต้องมีการตั้งคำถามกับนักศึกษาให้แสดงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้จากการศึกษาดูงาน

และสิ่งที่ได้เรียนรู้ที่เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

และเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายนั้น นอกเหนือจากแง่มุมด้านกฎหมาย ผู้เข้าร่วมการศึกษาควรมีความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิทยาศาสตร์ของประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ได้พิจารณาตลอดทั้งการศึกษา

วิธีวิทยา 3: การเขียนแสดงความเห็นสะท้อนกลับ (อภิปรายถึงในรายการ 17)

การให้ความเห็นสะท้อนกลับที่เพียงพอ เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นของกระบวนการประเมินผล การให้ความเห็นสะท้อนกลับมีอยู่สองรูปแบบคือ “ในเชิงภาพรวม” (summative) และ “ในเชิงกระบวนการ” (formative) การให้ความเห็นสะท้อนกลับในเชิงภาพรวมช่วยให้นักศึกษาเห็นภาพการปฏิบัติหน้าที่ของตนในตอนนี้กับขั้นตอนปฏิบัติงานอย่างเช่น ในตอนจบหลักสูตรของชั้นเรียนหรือการศึกษา ส่วนการให้ความเห็นสะท้อนกลับในเชิงกระบวนการช่วยให้นักศึกษาเห็นว่าทำอะไรที่ถูกต้องบ้าง และอะไรที่ยังต้องปรับปรุงก่อนที่จะจบหลักสูตรหรือจบกระบวนการ การให้ความเห็นสะท้อนกลับในเชิงกระบวนการมักมีลักษณะเป็นทางการน้อยกว่าการให้ความเห็นสะท้อนกลับในเชิงภาพรวม

ระบบการให้ความเห็นสะท้อนกลับที่ดีควรมีลักษณะเป็นการให้ความเห็นสะท้อนกลับในเชิงกระบวนการมากกว่าในเชิงภาพรวม (ปรับปรุงจาก <http://www.wpi.edu/Academics/ATC/Collaboratory/Idea/feedback.html>)

แนวคิดพื้นฐานคือการให้ความเห็นสะท้อนกลับที่สร้างสรรค์ เป็นบวก มากกว่าการให้ความเห็นสะท้อนกลับที่เป็นลบกับนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องและความเข้าใจผิดขึ้นพื้นฐานที่เกิดขึ้น และทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความใฝ่รู้ศึกษาในประเด็นนั้นเข้มข้นยิ่งขึ้น

วิธีวิทยา 4: การให้ความเห็นสะท้อนกลับแบบสร้างสรรค์การสอนพิเศษและการพูดคุยกลุ่มย่อย (รายการ 8)

ในระหว่างการสอนพิเศษและการพูดคุยกลุ่มย่อยตามประเด็นที่กำหนด (โปรดดูวิธีการ 10 และ 11ก ด้านล่าง) ผู้บรรยายอาจให้ความเห็นสะท้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ (โดยตัวนักศึกษาเองก็อาจให้ความเห็นสะท้อนกลับได้เช่นกัน) ในประเด็นต่าง ๆ ที่เสนอโดยนักศึกษาแต่ละคน วิธีการนี้จะช่วยพัฒนาทักษะการเสนอเหตุผลสนับสนุนแนวคิด และความเข้าใจโดยรวมเกี่ยวกับแนวคิดนั้น ในลักษณะที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมมากที่สุด และช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจที่จะมีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้นเรียน

ครูเป็นศูนย์กลาง

วิธีวิทยา 5: การเชิญวิทยากรพิเศษมาสอน (รายการ 9)

เราอาจใช้ประโยชน์จากวิทยากรพิเศษ เมื่อบุคคลดังกล่าวสามารถให้ความรู้แบบผู้เชี่ยวชาญเพื่อหนุนเสริมความรู้ของผู้บรรยาย ในวิชาด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม ควรมีการเชิญวิทยากรพิเศษซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษในประเด็นด้านต่าง ๆ ของกฎหมายสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้น อาจมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากสาขาอื่น ๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ สังคมวิทยา ประชาชน หรือประวัติศาสตร์มาสอน เพื่อให้ภาพรวมเกี่ยวกับบริบทของปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือประเด็นที่สอน นอกจากนั้นวิทยากรพิเศษที่มาจากหน่วยงานของรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของเอกชน มักได้รับเชิญให้มาบรรยายในหลักสูตรกฎหมายสิ่งแวดล้อม กรณีที่มีการเตรียมที่จะเชิญวิทยากรพิเศษ เราต้องให้ความสนใจดูแลให้วิทยากรได้รับเค้าโครงการบรรยายล่วงหน้า และได้รับข้อมูลที่ชัดเจนว่าจะมีการอภิปรายถึงประเด็นปัญหาใดบ้าง

วิธีวิทยา 6: กรณีศึกษา (รายการ 4 และ 13)

ผู้บรรยายอาจรวบรวมกรณีศึกษาที่หลากหลายเกี่ยวกับประเด็นด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมบางประการ ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

หรือมลพิษทางน้ำ หรืออาจเป็นคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการเรียน หรืออาจเป็นข้อเท็จจริงและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคำพิพากษาดังกล่าว ไม่เช่นนั้นแล้ว ผู้บรรยายอาจจัดทำกรณีศึกษาที่เป็นตัวอย่างสมมติขึ้นมา ซึ่งครอบคลุมประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษา กรณีศึกษาเช่นนั้น ควรให้รายละเอียดที่เพียงพอเกี่ยวกับสถานการณ์และกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยผู้บรรยายควรจัดทำกรณีศึกษาดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร และหากเป็นไปได้ ให้มีการแจกกรณีศึกษานั้นให้กับนักศึกษาล่วงหน้าหนึ่งสัปดาห์ก่อนการบรรยาย

วิธีวิทยา 7: นิติวีธีเชิงเปรียบเทียบ (รายการ 9)

การใช้วิธีเชิงเปรียบเทียบของผู้บรรยาย เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันในเขตอำนาจศาลต่าง ๆ ในแง่กฎหมายสิ่งแวดล้อม แนวทางนิติวีธีเชิงเปรียบเทียบอาจเป็นการเปรียบเทียบในระดับจุลภาคและมหภาค โดยในระดับมหภาคอาจครอบคลุมบริบทด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานด้านรัฐธรรมนูญ การเมือง และโครงสร้างสถาบันต่าง ๆ การเปรียบเทียบในระดับจุลภาคอาจครอบคลุมการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับการประกอบกฎหมายและมาตรการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของกฎหมาย นิยาม โครงสร้างเชิงสถาบัน แผนการจัดการ กลไกคุ้มครองสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบการวางแผน ฯลฯ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบอาจครอบคลุมถึงการพิจารณาแนวทางต่าง ๆ ในประเทศอื่น โดยเฉพาะในระบบสหพันธรัฐ ในเขตอำนาจศาลอื่น ๆ (ระดับรัฐและ/หรือสหพันธรัฐ) ในประเทศหนึ่ง

วิธีวิทยา 8: การฉายภาพยนตร์/วิดีโอ (รายการ 2ก และ 6)

ในปัจจุบันมีสื่อภาพยนตร์ที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะภาพยนตร์ทางอินเทอร์เน็ต ผู้บรรยายควรให้ความสนใจในการเลือกภาพยนตร์ที่มีความเกี่ยวข้องอย่างเพียงพอกับประเด็นที่มีการอภิปรายในชั้นเรียนกฎหมายสิ่งแวดล้อม ภายหลังจากฉายภาพยนตร์ ผู้บรรยายควรนำการอภิปรายเพื่อพิจารณาว่าภาพยนตร์ดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเรียนอย่างไรบ้าง โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทั้งการพูดคุยตามประเด็นที่กำหนด (โปรดดู ข้อ 11 วิธีวิทยา ด้านล่าง) ในบางกรณี ภาพยนตร์บางเรื่องอาจนำเสนอประเด็นที่กระตือรือร้นของนักศึกษา ซึ่งจะเป็นโอกาสจะกระตุ้นให้นักศึกษาค้นคว้าในบันทึกเพื่อการไตร่ตรอง

วิธีวิทยา 9: การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (รายการ 14)

ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในชั้นเรียน โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ในการบรรยายหรือการสัมมนา ขึ้นอยู่กับว่ามีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในห้องเรียนมากน้อยเพียงใด ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวย่อมมีมากน้อยแตกต่างกันแล้วแต่เงินงบประมาณของแต่ละมหาวิทยาลัย กรณีที่ในชั้นเรียนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ และมีโปรเจกเตอร์เพื่อฉายภาพข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตขึ้นจอได้ ก็เป็นโอกาสที่จะช่วยทำให้การบรรยายหรือการสัมมนามีสีสันมากขึ้น โดยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ประกอบในชั้นเรียน ประเภทของสื่อที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน อาจครอบคลุมกฎหมายและกรณีศึกษาที่ได้มาจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการประกาศใช้โดยรัฐบาลซึ่งได้มาจากเว็บไซต์ของรัฐบาล ทั้งยังอาจใช้ประโยชน์จาก Skype หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้วิทยากรพิเศษสามารถบรรยายหรือให้ความเห็นในบางส่วนของหลักสูตรได้ ในระหว่างการสอน ยังอาจมีการฉายภาพยนตร์หรือสารคดีจากอินเทอร์เน็ตได้

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

วิธีวิทยา 10: กิจกรรมกลุ่มย่อยเพื่อฝึกจัดทำร่างกฎหมายและการรายงานให้กลุ่มใหญ่ (รายการ 3)

กิจกรรมนี้เป็นการฝึกทักษะการจัดทำร่าง ยกตัวอย่างเช่น

- การเตรียมเพื่อจัดทำร่างกฎหมายใหม่
- การจัดทำร่างบรรยายวัตถุประสงค์ของกฎหมายใหม่
- การจัดทำร่างเกี่ยวกับนิยามต่าง ๆ ในกฎหมายใหม่

ในการอบรมครั้งนี้ เราจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อฝึกการจัดทำร่าง อย่างการกำหนดนิยามของคำว่า “สิ่งแวดล้อม” ที่จะใช้เป็นส่วนหนึ่งของร่างกฎหมายระดับชาติเพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ควรอธิบายให้ผู้เข้าร่วมทราบว่ากิจกรรมนี้สะท้อนให้เห็นว่า นิยามของคำหรือแนวคิดบางประการสะท้อนถึงขอบเขตของกฎหมาย นิยามที่แคบยกตัวอย่างเช่น “สิ่งแวดล้อม” หรือ “ทรัพยากรธรรมชาติ” จะเป็นการกำหนดกรอบที่แคบให้กับกฎหมายนั้น ส่วนนิยามที่กว้างจะช่วยให้มีการบังคับใช้กฎหมายได้กว้างกว่า

วิธีวิทยา 11: การพูดคุยตามประเด็นที่กำหนด

การพูดคุยตามประเด็นที่กำหนดควรเป็นการพูดคุยในประเด็นที่กำหนดโดยผู้บรรยายเพื่อให้มีการถกเถียง วิธีการแบบนี้มีประโยชน์อย่างมากกรณีที่นักศึกษาไม่ค่อยสนใจตอบคำถาม หรือไม่ค่อยอยากมีส่วนร่วม การพูดคุยตามประเด็นที่กำหนดมักมีการนำมาใช้ในกลุ่มย่อย แต่ก็อาจนำมาใช้ร่วมกับการสอนในรูปแบบการบรรยายได้

11ก: การพูดคุยตามประเด็นที่กำหนดในกลุ่มย่อยและการรายงานกลับ (รายการ 2ข, 3-7 และ 10)

แนวทางที่เรียบง่ายและมีประสิทธิภาพมากสุดในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน คือการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่อการพูดคุยตามประเด็นที่กำหนดในประเด็นปัญหาบางอย่าง แม้ว่าโดยทั่วไปการปล่อยให้พูดคุยกันไปในกลุ่มก็อาจเพียงพอแล้ว (โปรดดูรายการ 3) แต่หากเป็นไปได้เราควรจัดให้แต่ละกลุ่มรายงานข้อมูลการพูดคุยเพื่อให้กลุ่มใหญ่ทราบ โดยผู้รายงานเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายจากแต่ละกลุ่ม (โปรดดู รายการ 2ข และ 4-7) กระบวนการนี้อาจได้รับการหนุนเสริมจากการอภิปรายแบบเปิดของกลุ่มใหญ่ในช่วงที่มีการรายงานกลับ ในโครงการอบรมผู้สอนครั้งนี้ เราได้นำวิธีการนี้มาใช้หลายครั้ง โดยเฉพาะในช่วงแรก ๆ ตอนที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของกฎหมายสิ่งแวดล้อมของผู้บรรยาย

11ข: การพูดคุยตามประเด็นที่กำหนดในกลุ่มใหญ่ (รายการ 13 และ 16)

เราสามารถใช่วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพูดคุยในกลุ่มใหญ่ได้ (ในระหว่างการบรรยายหรือการสัมมนา) ยกตัวอย่างเช่น ผู้บรรยายอาจแจกเอกสารให้อ่านพร้อมกับชุดของคำถามที่เกี่ยวข้อง และมีการขอให้นักศึกษาจดบันทึกข้อมูลก่อนเข้าชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อให้พวกเขาเตรียมพร้อมในการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นในชั้นเรียน หรืออาจมีการจัดทำชุดคำถามหรือประเด็นเพื่อการอภิปรายในชั้นเรียนเลย และมีการนำเสนอชุดคำถามและประเด็นนั้นผ่านเพาเวอร์พ้อยท์โดยผู้บรรยายในระหว่างชั้นเรียน

วิธีวิทยา 12: การพูดคุยตามประเด็น “แบบอิสระ” (รายการ 3 และ 17 ในกลุ่มย่อย รายการ 6, 19 และ 20 ในกลุ่มใหญ่)

การพูดคุยตามประเด็นแบบอิสระอาจเกิดขึ้นทั้งในการพูดคุยแบบกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ โดยครอบคลุมถึงประเด็นที่เสนอโดยผู้บรรยายและนักศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา การพูดคุยแบบนี้มักเกี่ยวข้องกับบทความข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน บทความในนิตยสารรายสัปดาห์ หรือรายการโทรทัศน์ หรือประเด็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในเมืองหรือภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหลักสูตร

เราควรกระตุ้นให้นักศึกษาอ่านหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารรายสัปดาห์ และให้นำบทความที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์เพื่อการพูดคุยในชั้นเรียนหากเหมาะสม

เราอาจขอให้ นักศึกษาวางแผนประเด็นเพื่อการพูดคุยด้วยตนเอง

การพูดคุยตามประเด็นแบบอิสระยังช่วยให้นักศึกษาสามารถพูดคุยในกลุ่มย่อย หรือพูดคุยแบบสองต่อสอง ก่อนจะกลับมาร่วมกันอภิปรายในกลุ่มใหญ่

การพูดคุยตามประเด็นแบบอิสระช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากสาขาวิชาที่ตนเรียนมาระหว่างการอภิปราย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และทำให้เกิดคำถามเพิ่มเติม ต่างจากการพูดคุยตามประเด็นที่กำหนด ผู้สอนจะมีบทบาทเพียงการชี้แนะหรือการให้แนวทางในระหว่างการพูดคุยตามประเด็นแบบอิสระเท่านั้น

วิธีวิทยา 12: การระดมสมอง (รายการ 8)

เป็นวิธีการที่แตกต่างเล็กน้อยจากการพูดคุยตามประเด็นแบบอิสระ กล่าวคือผู้เข้าร่วมทั้งกลุ่มใหญ่หรือเมื่อแบ่งเป็นกลุ่มย่อย สามารถใช้คอมพิวเตอร์หรือกระดานดำเพื่อแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในบางประเด็น กรณีที่เป็นกรอภิปรายของกลุ่มใหญ่ ผู้บรรยายหรือนักศึกษาที่อาสาสมัครอาจทำหน้าที่นำกระบวนการพูดคุยได้ โดยมอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าหรือหลายคนบันทึกการพูดคุยเพื่อฉายขึ้นเพาเวอร์พ้อยท์หรือเขียนบนกระดาน เราอาจใช้วิธีการนี้กับกลุ่มย่อยได้ ยกตัวอย่างเช่น การแบ่งผู้เข้าร่วมเป็นสองหรือสามกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มแต่งตั้งผู้ดำเนินการอภิปรายและผู้รายงานข้อมูล ในสภาพเช่นนี้ เป็นความพยายามที่จะสนับสนุนให้เกิดการพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวกับหัวข้อหลักของชั้นเรียน ทำให้เกิดการพูดคุยอย่างเข้มข้น และในขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเปรียบเทียบผลการพูดคุยในกลุ่มย่อย เพื่อให้กลุ่มใหญ่ได้รับทราบตอนจบชั้นเรียน

ทักษะการทำงานวิจัย

วิธีวิทยา 13: กิจกรรมฝึกการทำงานวิจัยแบบมีการชี้แนะ (รายการ 8 และ 11)

กิจกรรมฝึกการทำงานวิจัยแบบมีการชี้แนะอาจเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ เป็นวิธีการที่มีประโยชน์อย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น ในชั้นเรียนกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อติดตามว่ามีกรณีปฏิบัติตามความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมแบบพหุภาคี (multilateral environmental agreement -MEA) ในระดับประเทศมากน้อยเพียงใด อาจมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานตามความตกลงนั้น อย่างเช่น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ หรือกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการฝึกปฏิบัติ ในห้องเรียนควรมีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ประเด็นในการฝึกปฏิบัติอาจครอบคลุมถึง

1. ประวัติการเจรจาเกี่ยวกับอนุสัญญา
2. จำนวนรัฐภาคีขึ้นคำเพื่อให้อนุสัญญามีผลบังคับใช้
3. วันที่มีการให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญา
4. ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา
5. การตีความนิยามหลักในอนุสัญญา
6. กระบวนการปฏิบัติตามอนุสัญญาในระดับประเทศ และหากเป็นไปได้ ในระดับต่ำกว่าประเทศ (เช่นระดับจังหวัดหรือรัฐ)
7. ขั้นตอนปฏิบัติระดับชาติในการให้สัตยาบันรับรอง
 - ก. การให้สัตยาบันรับรองส่งผลให้มีการออกกฎหมายใดบ้าง
 - ข. การให้สัตยาบันรับรองส่งผลให้มีมาตรการที่กำหนดโดยฝ่ายบริหารอย่างไรบ้าง
 - ค. กฎหมายนี้มีข้อบทที่สำคัญอย่างไรบ้าง

8. ความสำเร็จของการปฏิบัติตามอนุสัญญาในเขตอำนาจศาลบางประเทศ กล่าวอีกอย่างหนึ่ง เป็นความสำเร็จของอนุสัญญาในระดับประเทศในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริง

อาจมีการจัดเตรียมกิจกรรมเช่นนี้เป็นเอกสาร โดยผู้บรรยาย และมีการแจกเอกสารนี้ให้กับผู้เรียนเมื่อจบชั้นเรียน โดยมอบหมายให้ผู้เรียนตอบคำถามเหล่านี้และให้มีการนำเสนอและการอภิปรายในชั้นเรียนครั้งต่อไป

วิธีวิทยา 14: การแสดงบทบาทสมมติ (รายการ 7 และ 12)

ในกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ

ควรขอให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทเป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่แตกต่างกันในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง กรณีที่เป็นกิจกรรมแบบมีการโต้เถียงความขัดแย้ง

สมาชิกในกลุ่มอาจแสดงบทบาทเป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยเพิ่มบทบาทของผู้โต้เถียงเข้าไป กรณีที่เป็นกิจกรรมเพื่อฝึกการเจรจา ขอให้แต่ละกลุ่มเจรจากับกลุ่มอื่นเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ตามบทบาทสมมติที่ ขึ้นอยู่กับระดับความรู้ของผู้เรียน อาจมีการฉายสไลด์เพาเวอร์พอยท์ประกอบหรือเขียนบนกระดาน เพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นด้านกฎหมายและนโยบายในสถานการณ์จำลองนั้น การใช้แผนที่ประกอบเพื่อบรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อาจเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเช่นกัน

จำเป็นที่จะต้องมีการพูดคุยภายหลังจบการแสดงบทบาทสมมติแต่ละครั้ง เพื่อประเมินคุณค่าของการโต้เถียงในฐานะเป็นเครื่องมือคลี่คลายข้อพิพาท และสะท้อนถึงความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนได้รับจากการเข้าร่วมในกิจกรรมนี้

วิธีวิทยา 15: ศาลจำลอง (อภิปรายถึงในรายการ 11)

ในกิจกรรมจำลองสถานการณ์ เราจะขอให้ผู้เรียนจัดเตรียมข้อถกเถียงของแต่ละฝ่าย อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นกรณีสมมติก็ได้ โดยเรามักแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละสี่คน โดยผู้เรียนฝ่ายละสองคนจะได้เถียงกัน

เราจะขอให้ผู้เรียนจัดเตรียมข้อความเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนที่จะนำเสนอความเห็นทางวาจาต่อหน้าคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ทดสอบเหตุผลที่นำเสนอโดยการตั้งคำถามเหมือนเป็น “ศาลจำลอง” จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับขั้นตอนอย่างเป็นทางการในการนำเสนอข้อถกเถียงทางกฎหมายต่อศาลหรือคณะอนุญาโตตุลาการ และช่วยให้พัฒนาทักษะการทำวิจัยด้านกฎหมาย ทั้งยังได้เรียนรู้ที่จะฝึกการตัดสินใจอย่างฉับพลัน การทำงานตามเวลาที่กำหนดภายใต้แรงกดดัน และการทำงานในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีม

วิธีวิทยา 16: คลินิกกฎหมาย (อภิปรายถึงในรายการ 10)

คลินิกกฎหมายเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในทางปฏิบัติเพื่อให้ความรู้แก่นักกฎหมาย เป็นเครื่องมือที่ช่วยหนุนเสริมการสอนกฎหมายแบบที่เน้นการบรรยายและการสัมมนา เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการด้านกฎหมายและทักษะในเชิงปฏิบัติ รวมทั้งการร่างคำร้องที่ใช้ในศาล การว่าความให้ลูกความ การสัมภาษณ์ และการใช้ประโยชน์จากกฎหมายในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน คลินิกกฎหมายช่วยให้นักศึกษาสามารถฝึกทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และการใช้วินิจฉัยทางกฎหมายอย่างมีจริยธรรม

คลินิกกฎหมายสิ่งแวดล้อมช่วยให้นักศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อมได้รับประสบการณ์โดยตรง จากการเขียนคำร้องด้านกฎหมายอย่างจริงจัง หรือการทำงานในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริง โดยมีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์/ผู้บรรยาย/พี่เลี้ยงของคลินิกกฎหมาย

กิจกรรมคลินิกกฎหมายมักหมายถึงการจัดให้นักศึกษาไปฝึกงานในหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย สำนักงานกฎหมาย สถาบันความยุติธรรมอย่างเป็นทางการหรือเอ็นจีโอ ที่เปิดบริการคลินิกกฎหมาย แต่คลินิกกฎหมายหลายแห่งในอเมริกาเหนือมักจัดตั้งและดำเนินการโดยคณะนิติศาสตร์

ผู้ทำงานในคลินิกกฎหมายมักประกอบด้วยนักศึกษานิติศาสตร์ในชั้นสูง
ซึ่งจะได้รับเครดิตจากการฝึกงานในคลินิก รวมทั้งการให้ความรู้กับลูกค้า
เป็นการฝึกให้นักศึกษามีทักษะทั้งในเชิงจริยธรรมและในเชิงปฏิบัติ
และอยู่ใต้การกำกับดูแลของศาสตราจารย์ด้านกฎหมายหรือนักกฎหมาย องค์กรประกอบสำคัญอย่างยิ่งของคลินิกกฎหมายคือ
“ความยุติธรรมทางสังคม” ซึ่งเป็นโอกาสให้นักศึกษาได้รับคุณค่าที่จำเป็นจากการประกอบวิชาชีพกฎหมาย อย่างเช่น
การทำงานส่งเสริมความยุติธรรม ความเป็นธรรม และหลักศีลธรรม ในตอนจบหลักสูตร
เราจะขอให้นักศึกษาสะท้อนบทเรียนที่ได้รับจากชั้นเรียนด้านคลินิกกฎหมาย (เป็นองค์ประกอบด้านการไต่ตรง)